

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Disputatæ Dicuntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum angelus, & anima differant specie.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

AD SEXTVM dicendum, q̄ recipere & subijci, & alia huiusmodi alio modo aīa conueniunt quā materia primā. vnde non sequitur q̄ proprietates materiae in anima inueniantur.

AD SEPTIMVM dicendum, q̄ licet ignis inferni a quo anima patitur, sit materialis & corporalis, non tamen anima patitur ab ipso materialiter, per modum scilicet corporum materialium: sed patitur ab eo afflictionem spiritualement, secundum quod est instrumentum diuinae iustitiae iudicantis.

AD OCTAVVM dicendum, q̄ actio generantis terminatur ad compositum ex materia & forma, quia generans naturale nō nisi ex materia generat: actio vero creantis non est ex materia, vnde non oportet quod actio creantis terminetur ad compositum ex materia & forma.

AD NONVM dicendum, q̄ ea quae sunt formae subsistentes, ad hoc q̄ sint vnū & ens, non requirunt causam formalem, quia ipsae sunt formae: habent tamē causam exteriorem agentem quae dat eis esse.

AD X. dicendum, q̄ agens per motum reducit aliquid de potentia in actum: agens autem sine motu non reducit aliquid de potentia in actum, sed facit esse actum, quod secundum naturam est in potentia ad esse. Et huiusmodi agens est creans.

AD XI. dicendum, q̄ intellectus idealis, i. materialis, nominatur a quibusdam intellectus possibilis, non quia sit forma materialis: sed quia habet similitudinem cum materia, in quantum est in potentia ad formas intelligibiles, sicut materia ad formas sensibiles.

AD XII. dicendum, quod licet anima nō sit actus purus nec potentia pura: non tamen sequitur quod sit composita ex materia & forma, vt ex dictis manifestum est.

In corp. art.

AD XIII. dicendum, q̄ anima non indiuiduatur per materiam ex qua fit, sed secundum habitudinem ad materiam in qua est: quod qualiter possit esse, in quaestionibus praecedentibus manifestum est.

Quest. spec. art. 9. & 2.

AD XIV. dicendum, quod anima sensitua non patitur a sensibilibus, sed coniunctum sentire enim quod est pati quoddam, non est anima tantum, sed organi animati.

AD XV. dicendum, q̄ aīa non est in genere proprie quali speciei: sed quali pars speciei humanae. vnde non sequitur q̄ sit ex materia & forma composita.

AD XVI. dicendum, q̄ intelligibilitas non conuenit multis, sicut vna forma speciei distributa in multos fm diuisionem materiae cum sit forma spiritalis & immaterialis: sed magis diuersificatur secundum diuersitatem formarum, siue sint formae differentes specie, sicut homo & angelus, siue sint differentes numero solo, sicut anima diuersorum hominum.

AD XVII. dicendum, q̄ aīa & angeli dicuntur spiritus mutabiles, prout possunt mutari secundum electionem, quae quidem mutatio est de operatione in operationem. Ad quam mutationem non requiritur materia: sed ad mutationes naturales quae sunt de forma ad formam, vel de loco ad locum.

ARTICVLVS VII.

Vtrum Angelus & anima differant specie.

SEPTIMO quaeritur, Vtrum angelus & aīa differant specie. Et videtur q̄ non. Quorum enim eadem est operatio propria & naturalis, illa sunt eadem secundum speciem: quia per operationem natura rei cognoscitur: sed anima & angeli est eadē operatio propria & naturalis, scilicet intelligere. ergo anima & angelus sunt eiusdem speciei. Sed dicebatur quod in-

teligere anima est cum discursu, intellegere Angelus est sine discursu. Et sic non est eadem ratio secundum speciem anima, & Angeli.

¶ 2 Sed contra, diuersarū operationū fm finem est eadem potentia. Sed nos per eandē potentiam per intellectum possibilem intellegimus quae sine discursu. s. prima principia, quae verō sunt conclusiones. ergo intellegere cum discursu, & sine discursu non diuersificant speciem.

¶ 3 Praet. Intellegere cū discursu, & sine discursu differunt, sicut esse in motu, & esse in quiete. sed esse in motu, & quiete non diuersificant speciem. Nā motus reducitur ad illud genus in quo est minus motus, vt dicitur Comm. in 3. Phys. ubi ibidem dicit, q̄ tot sunt spēs motus, quae de se entis sunt. s. terminantis motū. ergo nec differunt cū discursu, & sine discursu differunt fm finem.

¶ 4 Praet. Sicut Angeli intellegit res in verbis aīa beatorū. Sed cognitio quae est in verbis est discursu. Vñ Aug. dicit. 15. de Tri. q̄ 3. per se cogitationes volubiles. Non ergo differunt Angelo per intellegere cū discursu, & sine discursu.

¶ 5 Praet. Omnes Angeli non conueniunt in specie, vt a multis ponitur, & tamen omnes Angeli intellegunt sine discursu. Non ergo intellegere sine discursu, & sine discursu facit diuersitatem speciei substantijs intellectualibus. sed dicendum, q̄ angelorum alij perfectius alijs intellegunt.

¶ 6 Sed contra, magis & minus nō diuersificant speciem, sed intellegere perfectius, & minus non differunt, nisi per magis, & minus. si non differunt secundum speciem per magis perfectē, vel minus perfectē intellegunt.

¶ 7 Praet. Oēs anime humanae sunt eadem non tñ oēs equaliter intellegunt. Non differētia speciei in substantijs intellectualibus quod est perfectius, aut minus perfectē intellegunt.

¶ 8 Praet. Anima humana dī intellegit in verbo. Sed hoc etiā cōtingit Angelis dī intellegere in libro de Causis, q̄ intelligētia intellegit supra se, quia est causatum ab ea, & intellegit est sub se, quia est causa eius. ergo non differunt ab anima, per hoc quod est intellegere discursu, & sine discursu.

¶ 9 Praet. Quae cūq; perficiuntur eisdē potentibus, vident esse eadem secundum speciem. prius actus in propria potentia fit. Sed Angeli anima perficiuntur eisdem perfectionibus gloria & charitate. ergo sunt eiusdem speciei.

¶ 10 Praet. Quorū est idē finis, videtur esse eiusdem speciei. Nā vnūquodque ordinatur ad suam formā, quae est principium speciei. s. licet beatitudinis, & anima est idē finis, vt patet per id, quod dicitur Matth. 22. q̄ in rectionis erunt sicut Angeli in caelo. Et dicitur q̄ anima assumuntur ad ordines angelorum.

¶ 11 Praet. Si Angelus, & aīa specie differant, tunc Angelus sit superior aīa in ordine. Sic erit medius inter animā, & Deum. Sed in tem nostram, & Deum non est medius. Ita dicit. ergo Angelus, & anima non differunt specie.

¶ 12 Praet. impressio eiusdem imaginis in auro, & in argento sunt eiusdem speciei.

anima quam in angelo est imago Dei, ergo angelus & anima non differunt specie.

¶ 13 Præ. Quorum est eadem definitio, est eadem species: sed definitio angeli conuenit animæ. Dicit enim Damasc. q̄ angelus est substantia incorporea semper mobilis, arbitrio libera, Deo ministrans, gratia non natura immobilitatem suscipiens. Hæc autem omnia animæ humanæ conueniunt, ergo anima & angelus sunt eiusdem speciei.

¶ 14 Præ. Quæcunque conueniunt in vltima differentia, sunt eadem speciei, quia vltima differentia est constitutiva speciei: sed angelus & anima cõueniunt in vltima differentia, in hoc scilicet quod est intellectuale esse, quod oportet esse vltimam differentiam, cum nihil sit nobilius in natura animæ vel angeli. Semper enim vltima differentia est completissima, ergo angelus & anima non differunt specie.

¶ 15 Præ. Ea quæ nõ sunt in specie, nõ possunt specie differre: sed aia non est in specie, sed magis est pars speciei, ergo nõ pot̄ specie differre ab angelo.

¶ 16 Præ. Definitio proprie competit speciei. Ea ergo quæ non sunt definibilia, non videntur esse in specie. Sed angelus & anima non sunt definibilia, cum non sint composita ex materia & forma vt supra ostensum est. In omni enim definitione est aliquid vt materia & aliquid vt forma, vt patet per Philosophum in 8. Me. ap̄. ysc̄. rum, vbi ipse dicit q̄ si species rerum essent sine materia, vt Plato posuit, non essent definibiles. ergo angelus & anima non proprie possunt dici specie differre.

¶ 17 Præ. Omnis species constat ex genere & differentia: genus autem & differentia in diuersis fundantur, sicut genus hominis quod est animal in natura sensitiua & differentia eius quæ est rationale in natura intellectiua. In angelo autem & anima nõ sunt aliqua diuersa super quæ genus & differentia fundari possint. Essentia enim eorum est simplex forma: esse autem eorum nec genus nec differentia esse potest. Philosophus enim probat in 3. Metaphy. quod ens nec est genus nec differentia, ergo angelus & anima non habent genus, & differentiam: & ita non possunt specie differre.

¶ 18 Præ. Quæcunque differunt specie, differunt per differentias contrarias: sed in substantijs immaterialibus non est aliqua contrarietas, quia contrarietas est principium corruptionis, ergo angelus & anima non differunt specie.

¶ 19 Præ. Angelus & anima præcipue differre videntur, per hoc quod angelus non vnitur corpori, anima vero vnitur: sed hoc non potest facere animam differre specie ab angelo. Corpus enim comparatur ad animam vt materia, materia vero non dat speciem formæ: sed magis e conuerso. Nullo igitur modo angelus & anima differunt specie.

Sed contra, Ea quæ non differunt specie, sed numero, non differunt nisi per materiam: sed angelus & anima non habent materiam, vt ex superiori quaestione manifestatur, ergo si angelus & aia non differunt specie, etiam numero nõ differunt, quod patet esse falsum. Relinq̄tur ergo q̄ differunt specie.

Respon. Dicendum, q̄ quidam dicunt animam humanam & angelos eiusdem esse speciei. Et hoc videtur primo posuisse Origenem, volens enim vitare antiquorum hæreticorum errores, qui diuersitatem rerum diuersis attribuebant principijs, diuersitatem boni & mali introducentes, posuit oium rerum diuersitatem ex libero arbitrio processisse. Dixit

enim, q̄ Deus fecit omnes creaturas rōnales a principio æquales, quarum quædã Deo adhaerentes in melius profecerunt secundum modum adhesionis ad Deum: quædã vero a Deo per liberum arbitrium recedentes, in deterius ceciderunt secundum quantitatem recessus a Deo. Et sic quædã earum sunt incorporate corporibus celestibus, quædã vero corporibus humanis, quædã vero vsque ad malignitatem dæmonum peruersæ sunt, cum tñ ex suæ creationis principio essent oēs vniformes. Sed quantum ex eius positione videri potest, Origenem attendit ad singularum creaturarum bonum, prætermissa consideratione totius: sapiens tamen artifex in dispositione partium, non considerat solum bonum huius partis, aut illius, sed multo magis bonum totius, vnde edificator nõ facit omnes partes domus æq̄ pretiosas, sed magis, & minus secundum q̄ cõgruit ad bonam dispositionem domus. Et similiter in corpore animalis non omnes partes habent oculi claritatem, quia esset animal imperfectum, sed est diuersitas in partibus animalis, vt animal possit esse perfectum. Ita etiam Deus secundum suam sapientiam non omnia produxit equalia, sic enim imperfectum esset vniuersum, cui multi gradus entium decissent. Simile igitur est querere in operatione Dei, quare vnã creaturam fecerit alia, meliorem, sicut querere, quare artifex in suo artificio partium diuersitatem intulerit. Hac igitur Origenis rōne remota sunt aliqui eius positionem imitantes, dicentes omnes intellectuales substantias esse vnus speciei, potest aliquas rationes, quæ in obijciendo sunt ratiõ. Sed ipsa positio videtur esse impossibilis. Si enim Angelus, & anima ex materia, & forma non cõponuntur, sed sunt formæ tantum, vt in præcedenti quaestione dictum est, oportet q̄ omnis differentia, qua Angeli ab inuicem distinguuntur, vel etiam ab anima, sit differentia formalis, nisi forte ponere q̄ Angeli etiam essent vniti corporibus, sicut & anima, vt ex habitudine ad corpora differentia materialis in eis esse posset, sicut & de animalibus dictum

est supra. Sed hoc non ponitur cõiter. Et si hoc poneretur, non proficeret ad hanc positionem, quia manifestum est, q̄ illa corpora specie differrent ab humanis corporibus quibus animæ vnuntur, & diuersorum corporum s̄m sp̄m diuersas perfectiones s̄m sp̄m oportet esse. hoc igitur dempro, q̄ Angeli non sint formæ corporum, si nõ sint compositi ex materia, & forma, non remanet angelorum ab inuicem, vel ab anima differentia, nisi formalis. Formalis autem differentia sp̄m variat. Nam forma est, quæ dat esse rei. Et sic relinq̄tur, q̄ non solũ Angeli ab anima, sed ipsi et ab inuicem sp̄m differant. Si quis autem ponat, q̄ Angeli & aia sint ex materia, & forma cõpositi, adhuc hæc opinio stare nõ potest. Si, nã in Angelis q̄ in aia sit mã de se vna, sicut oium corporum inferiorum est mã vna, diuersificata tñ s̄m formã, oportebit et, q̄ diuisio illius materiæ vnus, & cõis sit principij distinctionis angelorum ab inuicem, & ab aia. Cũ autem de rōne materiæ sit, q̄ de se careat omni forma, nõ poterit intelligi diuisio materiæ añ receptione formæ, q̄ s̄m materiæ diuisionem multiplicat, nisi p̄ dimensioes quãtitatiuas, vñ Phi. dicit. i. i. Phy. q̄ subtracta quãtitate substantia remanet idiuisibilis. Quæ at cõponuntur ex mã dimensioe subiecta sãt corpora, & nõ solũ corpori vnita. Sic igitur Angelus, & aia sãt corpora, q̄ nullus sanæ mētis dixit, p̄sertim cū probatũ sit, q̄ intelligere non potest esse actus corporis

¶ 20 Præ. Philosophus enim probat in 3. Metaphy. quod ens nec est genus nec differentia, ergo angelus & anima non habent genus, & differentiam: & ita non possunt specie differre.

¶ 21 Præ. Quæcunque differunt specie, differunt per differentias contrarias: sed in substantijs immaterialibus non est aliqua contrarietas, quia contrarietas est principium corruptionis, ergo angelus & anima non differunt specie.

¶ 22 Præ. Angelus & anima præcipue differre videntur, per hoc quod angelus non vnitur corpori, anima vero vnitur: sed hoc non potest facere animam differre specie ab angelo. Corpus enim comparatur ad animam vt materia, materia vero non dat speciem formæ: sed magis e conuerso. Nullo igitur modo angelus & anima differunt specie.

Quæst. dif. S. Tho. E E poris

Lib. 1. veris. cap. 9. & 2. tom. 4.

Quæst. præc. art. 1.

Quæst. præc. art. 2. q. 2. 3.

Lib. 1. c. 6. 3. tom. 2.

pori illi us. Si vero materia angelorū, & anima nō sit vna & cōis, sed diuersorum ordinum, hoc non pōt esse, nisi secundum ordinē ad formas diuersas: sicut ponit, q̄ corporū celestiuū, & inferiorū nō est vna materia communis. & sic talis materia differētia spēm faciet diuersam. vnde impossibile vī, q̄ Angeli, & anima sint eiusdem speciei. Secundū autē quid specie differat, considerandum restat: oportet autē in nos in cognitionem substantiarum intellectu alium per considerationem substantiarum materialium peruenire. In substantijs autem materialibus diuersi gradus perfectionis naturæ, diuersitatem speciei constituunt. & hoc quidem facile patet, si quis ipsa genera materialium substantiarum consideret. Manifestum est enim, q̄ corpora mista supergrediuntur ordine perfectionis elementa, plāta autē corpora mineralia, & animalia plantas, & in singulis generibus secundum gradum perfectionis naturalis, diuersitas specierum inuenitur. Nam in elemētis terra est infimum, ignis vero nobilissimū. Similiter autē in mineralibus gradatim natura inuenitur per diuersas species proficere, vsque ad spēm auri. In plantis etiā vsq; ad speciem arborum perfectarū, & in animalibus vsq; ad spēm hominis, cum tñ quādam animalia sint plantis propinquissima, vt immobilia, quæ habent solum tactum, & similitur plātarum quādam sunt inanimatis propinquæ, vt patet per Philoso. in lib. de Vegetabilibus. & pp hoc Philoso. dicit in 8. Metap. q̄ spēs rerum naturalium sunt si cut species numerorū, in quibus vnitas addita, vel subtrahā variat spēm. Ita igitur, & in substantijs immaterialibus diuersus gradus perfectionis naturæ facit differentiam speciei: sed quātum ad aliquid differenter se habet in substantijs immaterialibus, & materialibus. Vbi cumque. n. est diuersitas graduū, oportet q̄ gradus considerētur p ordinē ad aliquod vnum principium. In substantijs igitur materialibus attenduntur diuersi gradus speciem diuersificantes in ordine ad primū principiu, qd̄ est materia. & inde est, q̄ primæ species sunt imperfectiores, posteriores vero perfectiores, & per additionē se habētes ad primas, sicut mista corpora habent spēm perfectiorem quā sunt species elementorum, vt pote habētes in se quicquid habent elementa, & adhuc amplius: vnde similis est cōparatio plantarum ad corpora mineralia, & animaliu ad plantas. In substantijs vero immaterialibus ordo graduū diuersarum specierū arēditur, nō quidē secundū cōparationē ad materiā, quam nō habēt, sed secundum cōparationē ad primum agens, qd̄ oportet esse perfectissimum, & ideo prima species in eis est perfectior secūda, vt pote similior primo agenti, & secūda diminuitur a perfectione primæ, & sic deinceps vsq; ad vltimā earum. Summa autem perfectio primi agentis in hoc cōsistit, q̄ in vno simplici habet omnimodam bonitatem, & pfectionē. vnde quāto aliqua substantia immaterialis fuerit primo agenti propinquior, tanto in sua natura simplici perfectionē habet bonitatem suā, & minus indiget inherentibus formis ad sui cōpletionē, & hoc quidem gradatim producit vsq; ad animā humanā, quæ in eis tenet vltimum gradum, sicut materia prima in genere rerū sensibilium. vnde in sui natura non habet perfectiones intelligibiles, sed est ī pōtētia ad intelligibilia, sicut materia prima ad formas sensibiles. vnde ad propriā operationē indiget, vt fiat in actu formarū intelligibiliū, acquirēdo

F eas per sensitiuas potentias a rebus exterioribus cum operatio sensus sit per organum corporis ex ipsa conditione suæ naturæ, competens corpori vniatur, & quod sit pars speciei immaterialis non habens in se speciem completam.

AD PRIMVM ergo dicendū, q̄ intelligere & aiā nō est eiusdem speciei. Manifestum est q̄ si forme, que sunt principia operationum, sunt eiusdem speciei, necesse est & operationes ipsas specierum: sicut calefacere & infrigidare differunt in intentionem caloris & frigoris. Species autem intelligibiles, quibus aiā intelligunt, sunt aphantasmata abstracta & ita non sunt eiusdem rationis contentibus intelligibilibus, quibus angeli intelligunt, sunt eis innata, secundum q̄ dicitur in lib. de sensu, q̄ omnis intelligentia est plena forma, & intelligere hominis & angeli non est eiusdem speciei. Ex hac differentia prouenit, q̄ angelus intelligit ne discursu, anima autē cum discursu, quæ habet ex sensibilibus effectibus in virtute operuerit, & ab accidentibus sensibilibus naturas rerum, quæ non subiacent sensui.

AD SECUNDVM dicendū, quod anima & aiā, principia & conclusiones intelligibiles aphantasmatis abstractas, & de ratione uersum intelligere secundum speciem.

AD TERTIVM dicendū, q̄ motus rationis & speciei eius ad quod terminat motum eadē forma est quæ ante motū est in natura, in ipso motu medio modo interuenit, & in termino motus in actu completū intelligere angeli sine discursu, & anima cum discursu, non est secundum formam speciei. vnde non oportet quod sit motus.

AD QUARTVM dicendū, q̄ speciem secundum operationem competentem propriam naturā, non autem secundum operationem quæ competit ei secundum participationem alterius nature, sicut non iudicatur species aduersionem quæ competit ei propter eam enim eadem iudicatur species terra & ignis etiam ignitum adurit. Dico autē q̄ virtus est operatio supra naturam anime & angeli conueniens secundum participationem naturæ, scilicet diuinæ, per illi operationem vnde non potest concludi q̄ angeli & anima eiusdem speciei.

AD QVINTVM dicendū, q̄ in diuersis non sunt species intelligibiles eiusdem ratione quanto substantia intellectualis est superior propinquior, qui omnia per vnum quod sentia intelligit, tāto forme intelligibiles magis elenatē & virtuosiores ad pura cogitanda. vnde dicitur in lib. de Causis, q̄ superiores intelligunt per formas magis & vniuersales dicit 12. c. celest. Hierarchia, q̄ superiores habent scientiam magis & vniuersalem & intelligere diuersorum angelorum non est eiusdem speciei, licet vtrumq; sit sine discursu, quia magis per species innatas, non aliunde acceptas.

AD SEXTVM dicendū, q̄ magis & minus participat, vt lignū albedinē, & minus simode participat, vt lignū albedinē, & minus tñ diuersum gradum perfectionis forme diuersificat speciei. Diuersi. n. colores specierum cundū q̄ magis & minus ppingue se habent

8. Meta. cō. 10. tom. 1.

D. 116.

D. 466.

et sic magis & minus in diuersis angelis inueniuntur.

AD SEPTIMUM dicendum, quod licet omnes anime non aequaliter intelligant, tamen omnes intelligunt per species eiusdem rationis, scilicet aphantasmatis acceptas. Vnde & hoc quod inaequaliter intelligunt conuenit ex diuersitate virtutum sensituarum a quibus species abstrahuntur: quod etiam prouenit secundum diuersam dispositionem corporum. Et sic patet quod secundum hoc magis, & minus non diuersificant speciem, cum sequantur materialem diuersitatem.

AD OCTAVUM dicendum, quod cognoscere aliquid per alterum contingit dupliciter. Vno modo sicut cognoscere vnum cognitum per aliud cognitum, ita quod sit distincta cognitio vtriusque: sicut homo per principia cognoscit conclusionem seorsum considerando vtriusque. Alio modo sicut cognoscitur aliquid cognitum per speciem qua cognoscitur, ut videmus lapidem per speciem lapidis quae est in oculo. Primo igitur modo cognoscere vnum per alterum facit discursum, non autem secundo modo: sed hoc modo angeli cognoscunt causam per effectum, & effectum per causam, in quantum ipsa essentia angeli est similitudo quadam suae causae, & assimilata sibi suum effectum.

AD NONUM dicendum, quod perfectiones gratiarum conueniunt anime, & angelo per participationem diuinae naturae. Vnde dicitur 2. Petri 1. Per quem maxima, & praeiosissima dona donauit vnde diuinae naturae confortes, &c. vnde per conuenientiam in istis perfectionibus non potest concludi vnitas speciei.

AD DECIMUM dicendum, quod ea quorum vnus est finis proximus, & naturalis, sunt vnum secundum speciem. Beatitude autem aeterna est finis vltimus, & supernaturalis, vnde ratio non sequitur.

AD XI. dicendum, quod Aug. non intelligit nihil esse medium inter mentem nostram, & Deum secundum gradum dignitatis, & naturae, quia vna natura non sit alia nobilior, sed quia mens nostra immediate a Deo iustificatur, & in eo beatificatur. Sicut si diceretur quod aliquis miles simplex immediate est sub rege: non quia alij superiores eo sunt sub Rege, sed quia nullus habet dominium super eum nisi rex.

AD XII. dicendum, quod neque anima neque angelus est perfecta imago Dei, sed solus filius. Et ideo non oportet quod sint eiusdem speciei.

AD XIII. dicendum, quod praedicta definitio non conuenit anime eodem modo sicut angelo. Angelus enim est substantia incorporea, quia non est corpus, & quia non est corpori vnita, quod de anima dici non potest.

AD XIV. dicendum, quod ponentes animam & angelum vnus speciei esse, in hac ratione maximam vim constituunt, sed non necessario concludit: quia vltima differentia debet esse nobilior non solum quantum ad naturam nobilitatem, sed et quantum ad determinationem, quia vltima differentia est quasi actus respectu omnium praecedentium. Sic igitur intellectualem non est nobilissimum in angelo vel anima, sed intellectualem sic, vel illo modo, sicut de sensibili patet. Alias enim omnia bruta animalia essent eiusdem speciei.

AD XV. dicendum, quod anima est pars speciei, & tamen est principium dans speciem, & secundum hoc quaeritur de specie animae.

AD XVI. dicendum, quod licet sola species definiatur proprie, non tamen oportet quod omnis species sit definibilis. Species enim immaterialium rerum non cognoscuntur per definitionem vel demonstrationem, sicut cognoscitur aliquid in scientijs speculatiuis: sed quaedam cognoscuntur per simplicem intuitum ipsarum. vnde nec Angelus proprie potest definiri. Non enim scimus de eo, quid est, sed potest notificari per quasdam negationes, vel notificationes. Anima etiam definitur, ut est corporis forma.

AD XVII. dicendum, quod genus, & differentia possunt accipi dupliciter. vno modo secundum considerationem realem, prout considerantur a Metaphysico, & naturali. Et sic oportet, quod genus, & differentia super diuersis naturis fundentur. Et hoc modo nihil prohibet dicere, quod in substantijs spiritualibus non sit genus, & differentia, sed sint formae tantum, & species simplices. Alio modo secundum considerationem Logicam. Et sic genus, & differentia non oportet, quod fundentur super diuersas naturas, sed supra vnam naturam in qua consideratur aliquid proprium, & aliquid commune. Et sic nihil prohibet genus, & differentias ponere in substantijs spiritualibus.

AD XVIII. dicendum, quod naturaliter loquendo de genere, & differentia, oportet differentias esse contrarias. Nam materia super quam fundatur natura generis est susceptiva contrariarum formarum. Secundum autem considerationem Logicam sufficit qualicumque oppositio in differentiis, sicut patet in differentiis, numerorum in quibus non est contrarietas. Et similiter in spiritualibus substantijs.

AD XIX. dicendum, quod licet materia non det speciem, tamen ex habitudine materiae ad formam, attenditur natura formae.

ARTICVLVS VIII.

Utrum anima rationalis tali corpori deberet vniri, quale est corpus humanum.

OCTAVO quaeritur, Utrum anima rationalis tali corpori debuerit vniri, quale est corpus humanum. Et videtur quod non. Anima enim rationalis est sublimissima formarum corpori vnitarum. Terra autem est infima corporum, non ergo fuit conueniens, quod corpori terreno vniretur. Sed dicendum hoc corpus terrenum ex hoc, quod reductum est ad aequalitatem complexionis, similitudinem habere cum celo, quod omnino caret contrarijs. Et sic nobilitatur, ut ei anima rationalis conuenienter possit vniri.

¶ 2 Sed contra, si nobilitas corporis humani in hoc consistit, quod corpori caelesti assimilatur, sequitur, quod corpus caeleste nobilior sit: sed anima rationalis nobilior est omni forma, cum capacitate sui intellectus omnia corpora transcendat, ergo anima rationalis magis deberet corpori caelesti vniri. Sed dicendum, quod corpus caeleste nobiliori perfectione perficitur, quam sit anima rationalis.

¶ 3 Sed contra, si perfectio corporis caelestis nobilior est anima rationali, oportet quod sit intelligens: quia quodcumque intelligens quodlibet non intelligente nobilior est. Si igitur corpus caeleste aliqua substantia intellectuali perficitur, aut erit motor eius tantum, aut erit forma. Si tantum motor, adhuc remanet, quod corpus humanum sit nobiliori modo perfectum, quam corpus caeleste. Forma enim dat speciem ei cuius est forma: non autem motor. Vnde etiam nihil prohibet aliqua quae secundum sui naturam ignobilia sunt, esse instrumenta nobilissimi agentis. Si autem substantia intellectualis est forma corporis caelestis, aut huiusmodi substantia habet intellectum tantum, aut cum intellectu, sensum & alias potentias. Si habet sensum, & alias potentias, cum huiusmodi potentias necesse sit, esse actus organorum, quibus indiget

Quaest. di. S. Tho. EE 2 ad

1. p. q. 76. art. 5.